Kabuls homosexuella lever i ständig skräck

LIVSFARLIG SITUATION Sexuella relationer mellan män är olagliga och samkönad kärlek har ingen plats i det officiella Afghanistan. Att leva som öppet homosexuell är omöjligt. SvD reste till ett Kabul där dessa män vet att varje dag kan bli den sista.

KABUL – Min familj vet ingenting. Om de visste skulle de döda mig.

Iqbal är 26 år gammal, homosexuell och prostituerad sedan 12-årsåldern.

Efter det att talibanerna störtades 2001 sökte han sig från den östliga provinsen Khost till Kabul. Men förhoppningarna om att en högre grad av anonymitet skulle ge större individuell frihet har inte infriats. Huvudstadens homosexuella lever ett liv i det fördolda, under ett konstant hot om att utsättas för grovt våld. Eller värre.

Paradoxalt nog är det stora problemet inte att samkönade sexuella relationer är förbjudna enligt lag, utan i stället den omfattande laglösheten. Manlig prostitution är utbredd men den som avslöjas som homosexuell riskerar att mördas – av släktingar eller av religiösa fundamentalister.

> *När vi är på väg till fester för att arbeta blir vi ofta gripna av polisen, sedan tvingar de till sig sex.*

Liksom många andra vittnar Iqbal om en tillvaro där svåra övergrepp är vardag, och förövarna ofta bär uniform.

– När vi är på väg till fester för att arbeta blir vi ofta gripna av polisen, sedan tvingar de till sig sex.

Det vänliga leendet försvinner när Iqbal berättar om hur han bara några dagar tidigare greps av sex poliser och hölls kvar en hel natt.

– Jag hatar poliser. Jag hatar alla i uniform. Jag har hellre sex med 20 personer gratis än blir våldtagen en gång.

I huvudstaden finns en enda frizon för homosexuella män. En mottagning för hiv-prevention, belägen i ett anonymt hus i ett helt vanligt bostadsområde, upplåter ett rum i utbyte mot att besökarna regelbundet låter testa sig.

– Hälsodepartementet är helt med på tåget men föredrar att säga att mottagningen riktar sig mot sårbara grupper som har riskbeteenden. Om vi skulle kalla det för ett program för manliga sexarbetare så är risken att vi inte skulle kunna fortsätta, säger Harsheth Virk.

Hon arbetar med hiv-prevention på FN:s kontor för narkotikakontroll och förebyggande av brott, UNODC, som har bistått mottagningens finansiärer med koordinering och tillsyn. Inte för att det egentligen ligger inom ramen för FN-organets uppdrag, utan för att ingen annan gjorde det. Det finns inga organisationer, vare sig lokala eller internationella, som driver hbt-frågor i Afghanistan.

– I länder som Pakistan eller Nepal kan aktivister kräva sina rättigheter på gatorna, här är situationen en annan. Vi riktar enbart in oss mot hiv och aids, det handlar inte om rättigheter. Men om mottagningen dessutom kan fungera som ett fredat utrymme så är det givetvis en fördel.

Det är på denna mottagning Iqbal och många andra tillbringar sina dagar. I ett slags uppehållsrum, spartanskt inrett, där det inte finns mycket annat att göra än att prata och dricka te. Men det är ett rum där ingen behöver dölja sin identitet.

– Här är det säkert, säger Iqbal. Vi jobbar inte på dagarna och har ingen annanstans att gå.

För att verksamheten ska kunna fortsätta krävs ett stort mått av diskretion.

> *Det behövs nog tusen och åter tusen år innan någonting förändras.*

– Utåt sett är vi bara en hälsoklinik. Samhället häromkring och polisen vet inte att vi ger vård till hbt-personer. Det är väldigt känsligt i vår kultur, säger en av läkarna.

Så känsligt att de som arbetar på mottagningen, för sin egen säkerhet och för släktens anseende, inte avslöjar någonting ens för sina närmaste.

Information om levnadsvillkoren för Afghanistans homosexuella existerar knappt. Den enda data som finns att tillgå bygger på enkätundersökningar som mottagningen har gjort bland sina patienter. Underlaget är litet, men siffrorna likväl skrämmande. Fyra av tio tillfrågade rapporterar att deras första samlag var påtvingat.

22-årige Samir har vackra drag, en skugga av skäggstubb som pudret inte förmår dölja och talar engelska. Innan han valde – eller tvingades – att börja sälja sin kropp hade han flera bra jobb, bland annat inom tv.

– Men de fick reda på vem jag är och jag var tvungen att sluta.

Att bli avslöjad som homosexuell innebär inte bara social stigmatisering, utan även en högst konkret säkerhetsrisk. Vid ett tillfälle kidnappades Samir av tidigare kolleger. Under 24 timmar fick han varken mat eller vatten samtidigt som han utsattes för upprepade våldtäkter.

> *Jag hatar poliser. Jag hatar alla i uniform.*

Även om han någon gång skulle vilja utbilda sig – inom datavetenskap, eller kanske till tandläkare – ångrar han inte steget till prostitution.

– Det är svårt här i Kabul, min stora önskan är att kunna lämna Afghanistan. Men jag är lycklig med det här livet. Jag är åtminstone fri, jag måste inte låtsas att jag är någon annan.

Det har börjat skymma utanför. Iqbal, Samir och de andra torkar av smink och lämnar mottagningens trygghet för ännu en kväll av riskfyllda åtaganden. Talibanernas fall har inte fört med sig några förbättringar för ett utsatt lands kanske allra mest utsatta grupp. Och ingenting i samhällsutvecklingen tyder på att toleransen kommer att öka.

Läkaren ler bedrövat, som om han trots att han riskerar sin egen säkerhet för att ge vård ville be om ursäkt för någonting.

– Det behövs nog tusen och åter tusen år innan någonting förändras. Men vi kan åtminstone hitta vägar att förbättra deras hälsa.

IVAR ANDERSEN
nyheter@svd.se

VAD GÄLLER SAKEN?

Under talibanernas tid var samkönade sexuella aktiviteter belagda med dödsstraff. Fortfarande är det straffbart, även om få döms för homosexuella handlingar.

Att leva som öppet homosexuell är en omöjlighet. Samtidigt är den uråldriga traditionen med så kallade bacha bazi – dansande pojkar – som tvingas till prostitution utbredd i delar av landet (till vänster en dansande pojke i Samarkand, nuvarande Uzbekistan, kring år 1910).

FOTO: LIBRARY OF CONGRESS

2009 krävde Radhika Coomaraswamy (till höger), som fram till i somras var FN:s särskilda sändebud för barn i konflikter, att situationen skulle ”konfronteras öppet och åtgärdas”, men få konkreta åtgärder har vidtagits.

FOTO: AP

Manliga prostituerade som SvD talat med uppger att merparten av deras kunder är gifta män som

På en enda plats i Kabul kan homosexuella män känna sig trygga för en stund. ”Min stora önskan är att kunna lämna Afghanistan”, säger Samir (bilden ovan).

FOTO: CHRISTOFFER HJALMARSSON

inte själva definierar sig som homosexuella.

40 procent av de homosexuella männen rapporterar att deras första samlag var påtvingat, enligt en enkätundersökning på mottagningen för hiv-prevention i Kabul.

FOTO: CHR HJALMARSSON

28 procent uppger att de blivit våldtagna under det senaste året.

78 procent uppger att deras huvudsakliga inkomst kommer från prostitution.

Afghanistan har officiellt drygt 35 miljoner invånare. Men många är flyktingar som har tagit sig till grannländerna i första hand.

FOTO: AP

Huvudstaden Kabul (bilden till vänster visar området kring Kart-e Sakhi-moskén) har uppskattningsvis 2,3 miljoner invånare.

SVD